

Міністерство юстиції України
Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса

Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І КРИМІНАЛІСТИКИ

Збірник наукових праць

Випуск 7

Харків
«Право»
2007

ISSN 1993-0917

ББК 67.9 (4 УКР) 6

T33

Внесено до переліку наукових фахових видань
ВАК України з юридичних наук: Постанова
президії ВАК України від 08.06.2005 р. № 2-05/5

Зареєстровано Державним комітетом телебачення та радіомовлення
України (свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової
інформації. Сер. КВ № 9440 від 20.12.2004 р.)

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Харківського науково-
дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса
(протокол № 11 від 28.11.2007 р.).

Редакційна колегія: М. Л. Цимбал (співголова редколегії),
В. Ю. Шепітько (співголова редколегії), Л. М. Головченко, Т. Є. Бали-
нян, Ю. М. Грошевий, Л. М. Дереча, О. Ф. Дьяченко, В. А. Журавель,
О. В. Коломійцев, В. О. Коновалова, М. С. Корчан, А. І. Лозовий,
В. О. Ольховський, М. І. Панов, О. О. Прокопенко, М. В. Салтевський,
В. М. Свищов, Е. Б. Сімакова-Єфремян (відповідальний секретар),
В. М. Сирих, О. О. Хлесткова, В. М. Шерстюк, А. С. Ячина.

Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: Збірник
наукових праць / Харківський науково-дослідний інститут судових ек-
спертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса; Національна юридична академія
України імені Ярослава Мудрого; Ред. кол.: М. Л. Цимбал, В. Ю. Ше-
пітько, Л. М. Головченко та ін. — Х.: Право, 2007. — Вип. 7. — 576 с.

Видання містить матеріали чергового, сьомого випуску збірника «Теорія та
практика судової експертизи і криміналістики». Висвітлено сучасні проблеми кри-
міналістики та найактуальніші питання провадження різних видів судових експер-
тиз і застосування спеціальних знань у судочинстві. Певну увагу приділено вдо-
сконаленню експертних методик. Надано наукові рекомендації щодо проведення
певних експертних досліджень.

Для працівників правоохоронних органів, суддів, судових експертів, науковців,
викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів.

ББК 67.9 (4 УКР) 6

- © Харківський НДІ судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса, 2007
- © Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого, 2007
- © «Право», 2007

Від редакційної колегії

У цьому випуску збірника наукових статей «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» висвітлено сучасні проблеми криміналістики і судової експертології, а також особливості провадження окремих видів судових експертиз. Особливу увагу приділено деяким дискусійним питанням криміналістики, застосуванню новітніх способів та технологій криміналістичної техніки і тактики, методичним рекомендаціям щодо розкриття та розслідування нових видів злочинів. Досить корисними є матеріали, що згруповані за певними напрямками судово-експертних досліджень, статті, які включено до рубрики «Експертна практика».

Окремий розділ у збірнику присвячено «Ароцкерівським читанням», які відбулися 30 травня 2007 р. у Харківському науково-дослідному інституті судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса і були присвячені 80-річчю від дня народження відомого вченого-криміналіста професора Л. Ю. Ароцкера. Ці матеріали віддзеркалюють його значний внесок у розвиток теорії криміналістики і судової експертизи, а також містять спогади сучасників про його творчий шлях.

Звертаємо увагу читачів і на розділ «Наукове життя», у якому надано корисну інформацію для криміналістів і судових експертів. У розділі «Наші ювіляри» відзначено ювілейні дати в житті відомих учених-криміналістів України.

Редакційна колегія висловлює вдячність тим, хто надав допомогу при виданні чергового випуску збірника, і запрошує до участі в наступному випуску як науковців, так і практичних працівників.

От редакционной коллегии

В седьмом выпуске сборника научных статей «Теория и практика судебной экспертизы и криминалистики» освещены современные проблемы криминалистики и судебной экспертологии, а также особенности проведения отдельных видов судебных экспертиз. Особенное внимание уделено некоторым дискуссионным вопросам криминалистики, применению новейших способов и технологий криминалистической техники и тактики, методическим рекомендациям относительно раскрытия и расследования новых видов преступлений. Довольно полезными являются материалы, сгруппированные по определенным направлениям судебно-экспертных исследований, статьи, которые включены в рубрику «Экспертная практика».

Отдельный раздел в сборнике посвящен «Ароцкеровским чтениям», которые состоялись 30 мая 2007 г. в Харьковском научно-исследовательском институте судебных экспертиз им. Засл. проф. Н. С. Бокариуса и были посвящены 80-летию со дня рождения известного ученого-криминалиста профессора Л. Е. Ароцкера. Эти материалы отражают его значительный вклад в развитие теории криминалистики и судебной экспертизы, а также содержат воспоминания современников о его творческом пути.

Обращаем внимание читателей и на раздел «Научная жизнь», в котором представлена полезная информация для криминалистов и судебных экспертов. В разделе «Наши юбиляры» отмечены юбилейные даты в жизни известных ученых-криминалистов Украины.

Редакционная коллегия выражает признательность тем, кто оказал помощь при издании очередного выпуска сборника, и приглашает к участию в следующем выпуске как научных, так и практических работников.

Зміст

Від редакційної колегії	3
От редакционной коллегии	4

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІСТИКИ

<i>Шепітько В. Ю.</i> Криміналістична тактика в системі криміналістики: проблеми змісту та структури.....	5
<i>Коновалова В. Е.</i> Непроизвольная память – источник доказательственной информации	12
<i>Журавель В. А.</i> Окрема криміналістична методика розслідування злочинів: форма, структура, зміст	17
<i>Дудніков А. Л.</i> Поняття та система злочинів у сфері економіки.....	25
<i>Крамаренко В. П.</i> Организационно-тактические ошибки в структуре следственного действия	32
<i>Марушев А. Д.</i> Інвентаризація як засіб виявлення ознак господарських злочинів	34
<i>Солодов Д. А.</i> Проблемы проведения судебной экспертизы с позиций рефлексивного предвидения представителей состояющих сторон.....	41
<i>Веліканов С. В.</i> Наукові погляди на структуру криміналістичної методики: історичний екскурс	46
<i>Даньшин М. В.</i> Слідчі ситуації початкового етапу розслідування терористичного акту	51
<i>Терехович В. Н., Ниманде Э. В.</i> Возможности криминалистики в области государственной антикриминальной политики	57
<i>Семенов В. В.</i> Убийство: психология инсценирования.....	62
<i>Капустіна М. В.</i> Сучасні запірно-пломбувальні пристрої як об'єкти дослідження трасологічних експертиз	67
<i>Фунікова О. В.</i> Межі постановки запитань у тактиці слідчих дій.....	71
<i>Домащенко А. М.</i> Проблема соотношения тактического риска и возникновения тактических ошибок.....	76
<i>Ковтуненко Л. П.</i> Чинники, що впливають на формування ситуацій слідчих дій	80
<i>Кічигіна С. С.</i> Способи злочинів, що вчиняються у сфері обігу цінних паперів	88
<i>Удовиченко С. А.</i> Допрос подозреваемого при расследовании преступлений, совершаемых в банковских структурах	93
<i>Реуцький А. В.</i> Особливості призначення і проведення судових експертиз при розслідуванні злочинів у сфері виготовлення та обігу платіжних карток	99
<i>Луценко Т. Ю.</i> Роль захисника в забезпеченні права на захист під час ознайомлення з матеріалами та результатами судових експертиз.....	105
<i>Космина Н. Н.</i> Особенности проведения допроса при расследовании незаконного оборота наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров	113

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: ТЕОРЕТИЧНІ Й ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ

<i>Сімакова-Єфремян Е. Б.</i> Розв'язання проблем правового регулювання судової експертизи – нагальна необхідність сьогодення.....	117
<i>Репешко П. И.</i> К вопросу об уголовной ответственности судебного эксперта	123
<i>Сохранич Т. В., Абросимова В. Г.</i> Деякі процесуальні аспекти призначення судово-почеркознавчих експертиз при розгляді господарських спорів.....	128
<i>Цимбал Л. М.</i> Некоторые проблемы производства новых видов экспертиз в российском уголовном процессе.....	132
<i>Білоус І. М.</i> Особливості проведення судових експертиз у справах про злочинні посягання, вчинені на ґрунті проповідування деструктивних ідеологій чи виконання релігійних обрядів.....	137
<i>Трофименко Н. С.</i> Проблемні питання участі експерта та спеціаліста в цивільному судочинстві.....	143

СУДОВІ АВТОРОЗНАВЧА ТА ПОЧЕРКОЗНАВЧА ЕКСПЕРТИЗИ

<i>Горошко Е. И.</i> Судебно-лингвистическая экспертиза текстов, выполненных на электронном носителе: функционально-структурный подход.....	149
<i>Яковлева Е. В.</i> Установление факта выполнения кратких записей намеренно измененным почерком скорописным способом.....	158
<i>Свиридова Л. В.</i> Роль судебно-автороведческой классификационной диагностики в расследовании преступлений	165

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ПОЧЕРКОЗНАВЧИХ І АВТОРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Довженко О. В., Дидушок Н. Я.</i> Особенности почерковедческого исследования рукописных текстов XVIII века	171
<i>Гайдамакина Д. И., Иваненко Н. Г., Сиротенко-Кацман Н. В.</i> Об исследовании подписей и рукописных записей, выполненных путем перерисовывания на просвет	175
<i>Ярошеня Г. В., Плохотной О. В., Кузнецова С. В.</i> Использование синтаксических признаков и пунктуационных особенностей оформления письменной речи при решении идентификационных задач в судебно-автороведческой экспертизе	180

СУДОВО-ТЕХНІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТІВ

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ

<i>Бондаренко Г. Д., Зубова Н. О., Щербаковська Л. П., Лошманова Г. В.</i> Криміналістичне дослідження документів, виконаних кульковими ручками з рідким чорнилом	187
---	-----

СУДОВІ ТРАСОЛОГІЧНА ТА БАЛІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗИ

- Мотин О. Н.* Принципы формирования идентификационных признаков при исследовании переплетений (узлов и петель) 194

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ТРАСОЛОГІЧНИХ І БАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

- Волобуєва С. В., Дубинка В. І., Носатенко Ю. О., Авдєєва Г. К.*
Про рухові навички виконавця вузлів і петель 200
- Дмитрієв В. О., Хоша В. В., Рябухіна В. О., Нікітюк В. Г.* Особливості проведення експертиз приладів обліку електричної енергії 206
- Коломійцев О. В.* Уражаючі властивості куль патронів калібру 9×18ПМ після подолання сталевих перешкод 211

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ВІДЕОЗВУКОЗАПИСУ

- Дьяченко О. Ф.* Комплексний характер судової експертизи відеозвукозапису 216
- Попов Ю. П., Тимко Є. В.* Предмет і спеціальні галузі знань експертизи відеозвукозапису 223

СУДОВО-БІОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

- Балинян Т. Є., Дереча Л. М.* Специфіка етапів ідентифікаційних досліджень у судово-біологічній експертизі 230
- Прокопенко А. А.* Насекомые-ксилофаги как объекты судебно-биологической экспертизы 237

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ БІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

- Черных Ю. Н.* Исследование картофельных клубней в судебно-биологической экспертизе 241

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА МАТЕРІАЛІВ, РЕЧОВИН ТА ВИРОБІВ З НИХ

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ

- Шпаковская Л. Н., Анифер Ю. Е., Еришов-Павлов Е. А., Розанцев В. А.*
Применение метода спектрального анализа с лазерным возбуждением вещества в исследованиях объектов экспертизы материалов, веществ и изделий 245
- Свищев В. Н., Вербицкий В. В.* Модернизация метода эмиссионного спектрального анализа для решения задач экспертизы материалов, веществ и изделий 250

<i>Нардид Л. В., Климчук А. Ф., Кривошеев В. И.</i> Полимерные материалы в автомобилестроении и некоторые методы их исследования	257
<i>Акулова В. Ф., Василяускене Д. Б., Мисюнас П. Н.</i> Доказательственное значение волокон, обнаруженных в подногтевом содержимом.....	264
<i>Григоров Ю. А., Федорова Т. А.</i> Обнаружение некоторых производных феноксиазина хроматографическими методами	273
<i>Гузенко Н. В., Хижниченко О. В., Соломаха О. А.</i> Химико-токсикологическое исследование новых препаратов – потенциальных объектов немедицинского использования методом хроматографии в тонких слоях сорбента	277
<i>Даньшина К. М.</i> Особливості дослідження пестицидів різноманітних груп методом тонкошарової хроматографії	281

СУДОВІ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНІ ЕКСПЕРТИЗИ

<i>Корчан Н. С., Подригало М. А., Павленко В. Н., Клец Д. М.</i> Экспертное исследование устойчивости движения транспортных средств	289
<i>Батракова А. Г., Сила Н. В.</i> Оценка влияния наружной рекламы на безопасность дорожного движения	299
<i>Яковлев В. П.</i> Експертне дослідження гальмових систем транспортних засобів, обладнаних антиблокувальними системами, і їх вплив на безпеку руху	305
<i>Крупка А. А., Дузь Л. Е., Кривченко Ю. А., Бордюгов Л. Г.</i> Некоторые аспекты унификации судебных инженерно-технических экспертиз по охране труда на примере горно-технической экспертизы	312
<i>Сабадаш В. В.</i> Судово-ергономічна експертиза як новий вид дослідження причин нещасних випадків у виробничих людино-машинних системах	316
<i>Безвесільний В. Д.</i> Принципи комплексного дослідження небезпек у життєдіяльності.....	322

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА:

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Глебова Н. І., Сила Н. В., Малько Ю. М.</i> Експериментальні дослідження коефіцієнтазчеплення шин із дорожнім покриттям у неординарних умовах.....	326
<i>Сирих В. М., Горбенко В. О.</i> Експертне дослідження автоматичних вимикачів у зв'язку з виникненням пожежонебезпечної події	331
<i>Поляков С. В.</i> Исследование файлов баз данных программных продуктов «1С:Предприятие» И «1С:Бухгалтерия»	334
<i>Чишкала А. В.</i> Вирус – нетрадиционный объект исследования в компьютерно-технической экспертизе	339
<i>Борисенко С. П.</i> Структура SIM-карт и информация, хранящаяся в них.....	344

СУДОВО-ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ

<i>Капустник К. В., Хомутенко О. В.</i> Складання висновку експерта-економіста при дослідженні господарських операцій, податковий облік яких врегульовано неоднозначно.....	350
<i>Поникаров В. Д.</i> Проблемы судебно-экономических экспертиз по исследованию внешнеэкономической деятельности предприятий.....	353
<i>Аніщенко О. В.</i> Особливості проведення судово-економічних досліджень господарських операцій, пов'язаних з одержанням емісійного доходу.....	356
<i>Губанова І. В., Чумаченко Н. Л.</i> Питання, що виникають при проведенні експертних досліджень щодо визначення податкового боргу.....	360
<i>Козуб С. О.</i> Дослідження деяких аспектів нормативного регулювання та податкових наслідків у разі визнання статутних документів, свідоцтва платника податку на додану вартість недійсними.....	366
<i>Васильченко О. М., Нефьодова Л. С.</i> Проведення економічних досліджень, пов'язаних з оподаткуванням операцій із придбання векселів, емітованих третьою особою, в обмін на товар.....	372
<i>Мамонтова Л. В., Шармар В. О.</i> Деякі особливості проведення судових експертиз, пов'язаних із призначенням та обчисленням пенсій.....	375
<i>Никифорова І. Ю.</i> Експертне дослідження питань щодо визначення шкоди у зв'язку із втратою працездатності.....	381
<i>Рибкіна Т. М.</i> Межі компетенції експерта-економіста при вирішенні питань щодо нецільового використання бюджетних коштів.....	386
<i>Савченко І. О., Панченко Н. І., Стрілецька І. В.</i> Особливості експертних досліджень, пов'язаних із обґрунтуванням суми субвенції, одержаної місцевими бюджетами для погашення заборгованості минулих років із різниці в тарифах на теплову енергію.....	391
<i>Пономаренко Н. І.</i> Експертні дослідження питання щодо оподаткування операцій із відшкодування збитків, завданих унаслідок тимчасового зайняття земельних ділянок.....	398
<i>Марченко Т. В.</i> Особливості проведення судових експертиз, пов'язаних зі сплатою підприємствами страхових внесків на випадок безробіття.....	404
<i>Ярошеня Г. В., Кузнецова Е. В., Смирнова Я. П.</i> Порядок проведення експертних досліджень по определению уровня риска кредитных операций.....	408
<i>Писарева И. Ю.</i> Особенности проведения судебно-экономических экспертиз, связанных с недовнесением денежных средств при расчетах с субъектами предпринимательской деятельности.....	414

СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧА ЕКСПЕРТИЗА

Лозовий А. І. Предмет судової автотоварознавчої експертизи 418

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ТОВАРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

- Михальський О. О.* Особливості проведення досліджень щодо визначення вартості контрафактної аудіовізуальної продукції..... 422
- Архіпов В. В.* Визначення та класифікація дефектів, що можуть виявитися після хімічного чищення речей 425
- Донцова О. С.* Товарознавчі дослідження із визначення кодів об'єктів згідно з українським класифікатором товарів зовнішньоекономічної діяльності..... 431
- Редько В. С., Фокін Д. І.* Особливості визначення вартості сільськогосподарської техніки 439

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

- Сгорова Т. М., Слінець О. О.* Теоретичні аспекти судово-психологічної експертизи за справами про заподіяння моральної шкоди дітям 442
- Савкіна Т. В.* Особенності проведення судебно-психологической експертизы по определению морального вреда 446

СУДОВО-МЕДИЧНА ЕКСПЕРТИЗА

- Ольховський В. О., Тагаєв М. М., Хижняк В. В.* Проблеми нормативно-правового регулювання поняття пневматичної зброї з точки зору судово-медичних досліджень 451
- Рижко П. П., Рижко П. О.* Судово-медична експертиза осіб, які обстежуються на ВІЛ/СНІД і венеричні захворювання 457

КОМПЛЕКСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ

- Ячина А. С., Дидушок Н. Я.* Установление психического состояния автора документа с учетом комплексного почерковедческого и автороведческого исследования текста..... 460
- Лабинцев В. А., Лубенцов А. В.* Особенности проведения комплексных судебно-медицинских и автотехнических экспертиз..... 466
- Мотин О. Н., Поздняков Г. А., Скорик И. Н.* Особенности формирования доказательств на основе структуры и содержания судебно-экспертного автотовароведческого исследования 469

АРОЦКЕРІВСЬКІ ЧИТАННЯ

«Ароцкерівські читання»: з нагоди 80-річчя від дня народження Л. Ю. Ароцкера (<i>Цимбал М. Л.</i>)	478
<i>Головченко Л. М.</i> Л. Ю. Ароцкер – вчений-новатор у розвитку криміналістичної експертизи почерку	483
<i>Шепітько В. Ю.</i> Проблеми судового допиту в наукових працях Л. Ю. Ароцкера	488
<i>Журавель В. А.</i> Вплив наукових поглядів Л. Ю. Ароцкера на формування предмета криміналістики	489
<i>Грошевой Ю. М.</i> Воспоминания о профессоре Л. Е. Ароцкере.....	491
<i>Клименко Н. І.</i> Л. Ю. Ароцкер – видатний учений-криміналіст.....	495
<i>Грузкова В. Г.</i> Направления научных интересов профессора Л. Е. Ароцкера	497
<i>Шерстюк В. Н.</i> Этические требования к личности судебного эксперта ...	504
<i>Горошко Е. И.</i> Проблема регулирования правовых отношений в сети интернет	508
<i>Бондарь М. Е., Сукманова Т. А.</i> Некоторые проблемы и перспективы развития судебно-почерковедческой экспертизы в Украине.....	518
<i>Довженко О. В.</i> Судебная лингвистическая экспертиза как новый род исследований в экспертных учреждениях Министерства юстиции Украины	524
<i>Дьяченко А. Ф.</i> Устная речь как объект криминалистического исследования.....	531

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Первые «Бокариусовские чтения»: Международный форум судебных медиков и криминалистов (<i>Козаченко И. Н.</i>)	537
Международная научно-практическая конференция «Теория и практика судебной экспертизы в современных условиях» (<i>Дереча Л. Н., Щербаковская Л. П.</i>)	542
V Международная научно-практическая конференция «Криминалистика и судебная экспертиза: наука, обучение, практика», посвященная памяти профессора Пиюса Пошюнаса (<i>Симакова-Ефремян Э. Б.</i>).....	550
Международная научно-практическая конференция «Современное состояние, проблемы и перспективы развития судебной экспертологии» (<i>Шерстюк В. Н.</i>).....	558

НАШІ ЮВІЛЯРИ

Віолетта Омелянівна Коновалова.....	564
Михайло Васильович Салтевський	566

Збірник наукових праць

**Теорія та практика судової експертизи
і криміналістики**

Випуск 7

Відповідальність за достовірність інформації, що міститься в надрукованих матеріалах, несуть автори. Деякі матеріали оприлюднені в порядку обговорення, оскільки мають дискусійний характер. У таких матеріалах точка зору членів редакційної колегії може не збігатися з науковими поглядами авторів.

Відповідальний за випуск
О. Ф. Дьяченко

Редактори *К. К. Гулий,*
Комп'ютерна верстка
В. М. Зеленька

Підписано до друку з оригінал-макета 13.12.2007.
Формат 60×90 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 36,0. Обл.-вид. арк. 32.
Тираж 500 прим. Вид. № 263. Зам. №

Видавництво «Право» Академії правових наук України
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 80
(Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції – серія КВ № 9440 від 20.12.2004 р.)

Друк: ФО-П Сілічева С. О.
61022, м. Харків, пр. Правди, 10, оф. 39
Тел. (057) 700-43-76
E-mail: silicheva_s@mail.ru